

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Фізичного виховання і спорту

Кафедра фізичної терапії, ерготерапії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КЛІНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»

Спеціальність 227 Терапія та реабілітація

Галузь знань 22 Охорона здоров'я

Затверджено на засіданні кафедри
фізичної терапії, ерготерапії
Протокол № 01 від “28” серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи клінічної патології
Викладач	к.м.н., доцент Яцишин Зіновій Миколайович
Контактний телефон викладача	+380969223287
E-mail викладача	zinovii.yashchyshyn@pnu.edu.ua
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30 год.
Спеціальність	227 Терапія та реабілітація
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Консультація, відпрацювання н/б та негативних оцінок	Вівторок 16.00 -18.30
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Основи клінічної патології» вивчається студентами для забезпечення ґрунтовних знань з патофізіології у сфері охорони здоров'я населення, профілактики, діагностики та лікування різноманітних захворювань людини на індивідуальному, родинному та популяційному рівні, які необхідні для здійснення професійної діяльності фахівця з фізичної терапії, ерготерапії. Предметом курсу є спрямована на вивчення причин та умов виникнення хвороб/етіологія/ і визначення провідних механізмів їх розвитку та окремих проявів на різних рівнях організації живих об'єктів – від молекулярного рівня до організму в цілому /патогенез/. Кінцевою метою патофізіології є розкриття законів за якими розвивається хвороба. Патофізіологія органів і систем є інтегральною професійно зорієнтованою медичною дисципліною, своєрідним містком між базисними медико-біологічними дисциплінами та клінікою.</p> <p>Навчальна дисципліна:</p> <p>а) базується на розумінні студентами основних положень і знань з анатомії, гістології, медичної та біологічної фізики, біонеорганічної, біоорганічної та біологічної хімії, біології (загальної, молекулярної і медичної), нормальної фізіології, мікробіології, інтегрується з цими дисциплінами, а також з патоморфологією і фармакологією;</p> <p>б) створює теоретичні основи для опанування студентами клінічних дисциплін (внутрішні хвороби, хірургія, акушерство та гінекологія, клінічна фармакологія, педіатрія, анестезіологія та ін.), що передбачає як інтеграцію викладання з основними клінічними дисциплінами, так і набуття глибоких знань з патофізіології, вміння використовувати ці знання в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності для вирішення клінічних проблем;</p> <p>в) розвиває фахові здібності і має велике значення для формування клінічного лікарського мислення;</p> <p>г) забезпечує можливість діагностики, лікування, здійснення профілактики виникнення і розвитку хвороб.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета курсу: є вивчення загальних закономірностей та конкретних механізмів виникнення, розвитку, перебігу та наслідків патологічних процесів, окремих хвороб і патологічних станів.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - трактувати основні поняття загальної нозології; - інтерпретувати причини, механізми розвитку та прояви типових патологічних процесів та найбільш поширених захворювань; - аналізувати, робити висновки щодо причин і механізмів функціональних, метаболічних, структурних порушень органів та систем організму при захворюваннях; - розуміти значення патофізіології для медицини та системи охорони здоров'я, її місце в системі медичних знань, мати уявлення про її становлення, основні етапи розвитку; 	

- бути здатними поєднати досягнення клінічних досліджень та сучасних експериментальних підходів при вирішенні актуальних проблем етіології та патогенезу захворювань, мати уявлення про клінічну патофізіологію як сучасний напрямок розвитку патофізіологічної науки;
- розуміти роль експериментального методу в вивченні патологічних процесів і хвороб, його можливості, обмеження і перспективи;
- використовувати знання з патофізіології для аналізу і оцінки стану організму, порушень діяльності його органів і систем з метою подальшого планування діагностичних досліджень, лікувальних та профілактичних заходів;
- застосовувати знання про «суто патологічне» і «компенсаторно-захисне» в патогенезі, його провідні та побічні ланки при діагностиці та лікуванні захворювань.

4. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Семінарські заняття/практичні, лабораторні	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
4	Терапія та реабілітація	2	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість год.		
	Лекції	Заняття	Самостійна робота
Тема 1. Лейкоцитози, лейкопенії. Лейкози. Етіологія, патогенез лейкоцитозів і лейкопеній. Лейкози: принципи класифікацій, основні види, типові прояви. Етіологія лейкозів.	2		5
Тема 2. Патофізіологія серця. Вінцева недостатність: етіологія, патогенез, наслідки, клінічні прояви. Інфаркт міокарда.	2		5
Тема 3. Патофізіологія судин. Гіпертонічна хвороба.	2		5
Тема 4. Патофізіологія систем травлення. Порушення секретної та моторної функції травного тракту. Виразкова хвороба. Розлади травлення, пов'язані із секреторною недостатністю підшлункової залози. Печінкова недостатність.	2		5
Тема 5. Патологія щитоподібної та прищитоподібних залоз.	2		5
Тема 6. Патофізіологія нервової системи.	2		5
Тема 1. Патофізіологія системи крові. Якісні кількісні зміни еритроцитів. Анемії.		2	5
Тема 2. Лейкоцитози, лейкопенії. Пухлини крові (лейкози).		2	5
Тема 3. Аритмії серця. Недостатність кровообігу.		2	5
Тема 4. Недостатність вінцевого кровообігу. Ішемічна хвороба.		2	5

Тема 5. Патолофізіологія судинного тонусу. Гіпертонічна хвороба		2	5
Тема 6. Патолофізіологія зовнішнього дихання.		2	5
Тема 7. Патологія системи травлення. Етіологія та патогенез виразкової хвороби.		2	5
Тема 8. Порушення функції щитоподібної та прищитоподібних залоз.		2	5
Тема 9. Патолофізіологія нервової системи.		2	5
ЗАГАЛОМ	12	18	60

5. Система оцінювання навчальної дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів																										
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Рейтинговий показник</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка у національній шкалі</th> </tr> <tr> <th>Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика</th> <th>Залік</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90-100</td> <td>A (відмінно)</td> <td>Відмінно</td> <td rowspan="5">Зараховано</td> </tr> <tr> <td>82-89</td> <td>B (добре)</td> <td rowspan="2">Добре</td> </tr> <tr> <td>75-81</td> <td>C (добре)</td> </tr> <tr> <td>64-74</td> <td>D (задовільно)</td> <td rowspan="2">Задовільно</td> </tr> <tr> <td>60-63</td> <td>E (задовільно)</td> </tr> <tr> <td>35-59</td> <td>FX (незадовільно) з можливістю повторного складання</td> <td rowspan="2">Незадовільно</td> <td rowspan="2">Незараховано</td> </tr> <tr> <td>1-34</td> <td>F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням</td> </tr> </tbody> </table>	Рейтинговий показник	Оцінка ECTS	Оцінка у національній шкалі		Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика	Залік	90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано	82-89	B (добре)	Добре	75-81	C (добре)	64-74	D (задовільно)	Задовільно	60-63	E (задовільно)	35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Незараховано	1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням
Рейтинговий показник	Оцінка ECTS			Оцінка у національній шкалі																							
		Екзамен, диф.залік, курс роб.(проект), практика	Залік																								
90-100	A (відмінно)	Відмінно	Зараховано																								
82-89	B (добре)	Добре																									
75-81	C (добре)																										
64-74	D (задовільно)	Задовільно																									
60-63	E (задовільно)																										
35-59	FX (незадовільно) з можливістю повторного складання	Незадовільно	Незараховано																								
1-34	F (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням																										
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn та проектних робіт. Терміни написання: денна форма – на парі, заочна форма – за 10 днів до сесії.																										
Семінарські заняття	50 балів																										
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж семінарських занять (письмові роботи, усні відповіді)																										
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)																										

6. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	Порядок та організація контролю знань студентів визначаються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf .
Академічна доброчесність	Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про

	<p>запобігання та виявлення плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/ Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідують лекції і практичні заняття курсу.</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozhenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора №309 від 19.05.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf.</p>
<p>7. Рекомендована література</p> <p>Базова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях : навчальний посібник, 6-те вид. Нова книга, Вінниця, 2021. - 512 с. 2. Основи патології за Роббінсом: підручник у 2 томах. Том 1 : ВСВ «Медицина», Київ, 2019. 420 с. 3. Основи патології за Роббінсом: підручник у 2 томах. Том 2. ВСВ «Медицина», Київ, 2020.- 532 с. 4. Патофізіологія: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл., 6-е вид., перероб. і допов. Медицина, Київ 2017. - 737 с. 5. Pathophysiology Патофізіологія : підручник для мед. ВНЗ IV р. Медицина, Київ, 2017. 656 с. 6. Simeonova N. K. Pathophysiology Патофізіологія : textbook for students of higher medical educational institutions of the III-IV accreditation levels : AUS Medicine Publishing, Kyiv, 2017. 544 р. <p>Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Атаман О. В. Патологічна фізіологія в запитаннях і відповідях : навчальний посібник 5-те вид., Нова книга, Вінниця, 2017. - 512 с. 2. Атаман О. В. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. У 2-х т. Т. 1 : 	

3. Загальна патологія 2-ге вид. «Нова книга», Вінниця, 2016. 580с
4. Атаман О. В. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. У 2-х т. Т. 2 :
5. Патофізіологія органів і систем 2-ге вид., Нова книга, Вінниця, 2016.- 448 с.
6. Боднар Я. Я. Патологічна анатомія і патологічна фізіологія людини : підручник Вінниця, Укрмедкнига, 2000. 493 с.
7. Вибрані питання патологічної фізіології : кн. в 3-х ч. Ч. 2. Типові патологічні процеси, Сполом, Львів, 2008. 276 с.
8. Ганонг В.Ф. Фізіологія людини : підручник , Львів: БаК, 2002,784 с.
9. Грейда Б. П. Патологічна анатомія і фізіологія при хворобах органів та систем : навч. посібник Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2004. 328 с.
10. Загальна алергологія : довідник, Львів : Сполом, 2006. 70 с.
11. Казмірчук В. Є. Клінічна імунологія і алергологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. ІV рівня акредитації, Вінниця: Нова книга, 2006. - 528 с.
12. Патологічна фізіологія : кн. в 3-х ч. Ч. 1. Нозологія, Львів : Сполом, 2009. 290 с.
13. Патологічна фізіологія : підручник, вид. 2-ге, допов. та переробл. Львів: Магнолія 2006, 2011, 489 с.
14. Патофізіологія : підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. 5-е вид., перероб. і допов. Київ, Медицина, 2015. - 752 с.
15. Посібник до практичних занять з патологічної фізіології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації, Київ, Здоров'я, 2001. 400 с.
16. Роговий Ю.Є. Патофізіологія взаємодії систем регуляції агрегатного стану крові та водно-сольового обміну, Чернівці, Місто, 2009. 372 с.
17. Розвиток патофізіології в Україні, Київ : б. в., 2009, 305 с.

Викладач:

канд. мед.наук, доцент,
зав.кафедри фізичної терапії, ерготерапії

Зіновій ЯЩИШИН